

Vorige week vroegen we lezers met Frank Tjepkema mee te denken over het verminderen van de CO₂-uitstoot. Dit zijn de beste reacties op heteivancolumbus.net.

Geef mensen een kaart met CO₂-miles

Nina F

Stel je voor dat je een soort airmileskaart hebt die bijhoudt hoeveel CO₂ jij 'verbruikt'. Deze waarden kun je terugzien op een site of een app (mijnuitstoot.nl)?

Je kunt bijvoorbeeld zien hoeveel gram koe, varken, kip enzovoort je hebt genuttigd en hoeveel CO₂ dat wel niet gekost heeft.

Om mensen bewust te maken van hun gedrag kun je 'pakketten' maken met een vaste hoeveelheid vlees per maand. Houd je je aan dit pakket of zit je onder je pakket, dan krijg je een beloning. Daarnaast lijkt het mij erg leerzaam om het resultaat van mijn consumptiegedrag te zien.

Afrika krijgt water, Europa zonne-energie

Dave

Voorzie droge gebieden van water, zij leveren zonne-energie. Voorzie natte gebieden van zonne-energie, zij leveren water. In Afrika loopt bijvoorbeeld een experiment om met zonnecollectoren energie op te wekken en dit via een energieleiding naar Europa te vervoeren. Wanneer naast deze energieleiding een waterleiding wordt aangelegd kan deze energie die in Afrika wordt opgewekt in Europa gebruikt worden om water naar Afrika te vervoeren.

Op beide continenten wordt de energie en het water in evenwicht gehouden via een netwerk zoals nu gas wordt geleverd.

Zo ontstaan twee schonere en moiere continenten.

Combineer taxi's met rijlessen

Camille Canoy

Combineren is verminderen. Een oud voorbeeld daarvan is natuurlijk het carpoolen. Daar wil ik een stap verder in gaan.

Combineer taxi's met rijlessen. Zowel taxi's als lesauto's rijden (regelmatig) met lege stoelen rond. Het doel van een lesauto is rijden (om te leren), maar de bestemming maakt vaak niet veel uit. Het doel van een taxi is op een bestemming komen en het rijden is daar een bijkomend (ongewenst) gevolg van. Waarom dus niet achterin de lesauto personen vervoeren die van A naar B moeten. Vermindert behoorlijk wat stadsverkeer en dus CO₂.

Bijkomend voordeel is dat zowel de taxi als de rijlessen aanzienlijk goedkoper kunnen worden. Deze tarieven in Nederland behoren beide tot de duurste ter wereld! Een alternatief zou kunnen zijn om rijlessen te combineren met koeriersdiensten, indien het juridisch niet mogelijk blijkt personen commercieel te vervoeren zonder officieel rijbewijs.

Wetten, geld en militair geweld zijn versleten middelen om problemen op te lossen. Hoe dan? Door hersenen te trainen in andere manieren van denken.

MATIJS WINTER

Designer Frank Tjepkema (44) ontwerpt met zijn bureau Tjep van alles: meubels voor Schiphol en stations, maar ook sieraden en installaties. In veel van zijn ontwerpen laat hij maatschappijkritiek doorklinken. Zo zond hij in 2011 zijn *Recession Chair* de wereld in, een aangevretten Ikea-stoel, waarvan je je afvraagt of er nog wel zonder ongelukken op gezeten kan worden. In 1994 brak hij door met *Bling Bling*, een hanger in de vorm van een crucifix opgebouwd uit merklogo's, als statement tegen de religieuze aanbidding van luxe merken. En hij ontwierp *Do Break*, een vaas die pas af is wanneer je hem hebt stukgegooid.

We vroegen de designer naar zijn oplossingen voor vier wereldproblemen en één Hollands probleem.

Voedselproducerend huis tegen CO₂-uitstoot

Onlangs publiceerde de klimaatcommissie van de VN weer een alarmrend rapport. Ditmaal zijn de gevolgen uitgebreider en concreter beschreven dan ooit.

Tjepkema verdiepte zich in het klimaatvraagstuk: „De manier waarop we leven en wonen, moet volledig op de schop. We moeten stoppen met nutsvoorzieningen voor gas, water en elektra en ruim baan geven aan huizen en gemeenschappen die volledig zelfvoorzienend zijn.”

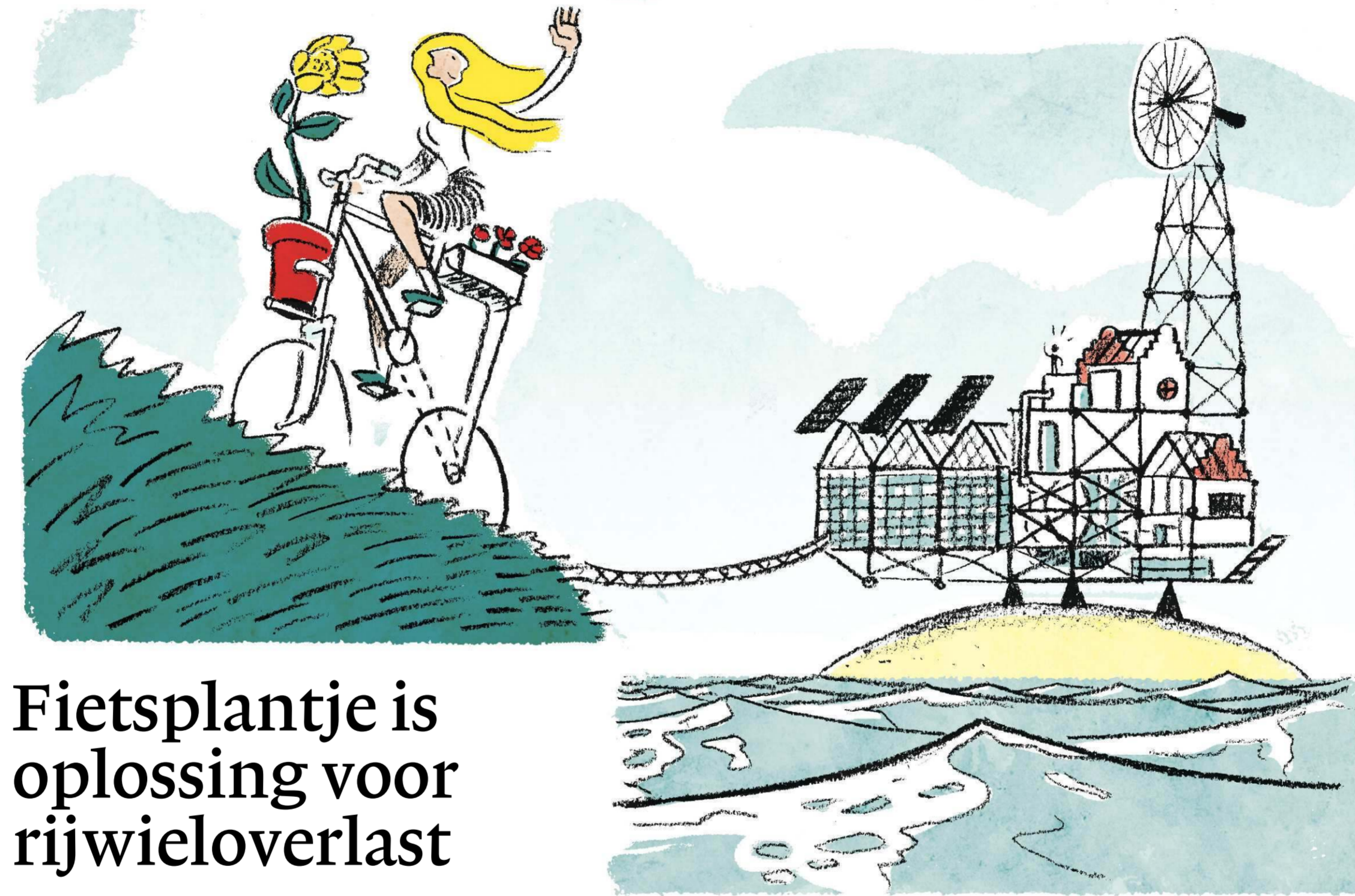
Zelf ontwierp hij een huis voor één persoon dat niet alleen warmte- en energie produceert, maar ook zijn eigen voedsel. Het huis is een combinatie van een kas, een woning en een windmolen, gebaseerd op bestaande, werkende technologieën. De zonnewarmte die de kas produceert, wordt opgeslagen in de grond, tuinafval en urine worden omgezet in biomassa voor elektriciteit, alle voedingsstoffen worden hergebruikt en vervuild water wordt via verdamping en condensatie zuiver water. Een volledig ecosysteem zoals we dat kennen uit de natuur, maar dan in één huis.

„Denk je eens in wat dit betekent: geen transportkosten, geen energiekosten, gratis voedsel en geen broeikasgassen. Het produceert alles wat je nodig hebt. In theorie hoeft je nooit meer het huis uit”, aldus Tjepkema. Het huis staat op poten, zodat je het kunt neerzetten waar je maar wilt. Ook op plekken waar de zeespiegel stijgt. Om toch wat karakter aan het huis te geven, kun je de gevel aanpassen aan de lokale smaak.

Belastingangifte dicht de kloof met de politiek

Het is een terugkerend onderwerp in verkiezingstijd: de kloof tussen burger en politiek. Tussen wat de burger belangrijk vindt en waar de politiek zich over opwindt, zit kennelijk een niet te dichten gat. Daarvoor worden verschillende oorzaken genoemd. De invloed van politieke partijen is in onze complexer wordende samenleving afgenomen. Ook zijn burgers mondiger geworden en willen ze meer invloed.

Sinds hij werkte aan de herinrichting van het Belastingmuseum in Rotterdam pleit Tjepkema voor de volgende oplossing: „Op dit moment betalen we allemaal braaf onze belasting en bepaalt de politiek wat ermee gebeurt. Geen wonder dat zo'n kloof bestaat. Je draagt elke dag belasting af, maar mag slechts een keer in de

Doe mee, denk mee

Grote problemen, andere oplossingen – doe mee via de site [heteivancolumbus.net](#).

Het thema van volgende week: **Hoe gaan we de obesitas-epidemie te lijf?**

Staat jouw oplossing volgende week naast die van conceptdenker **Daan Roosegaarde?**

Floor Rusman

Het gaat slecht, verder gaat het goed

Dit weekend zat ik in een café. De mensen aan de andere tafels leken een geweldige tijd te hebben. Regelmatig lachten ze zo hard en onontkoombaar dat hun plezier het hele café domineerde. Dat maakte de andere cafégangers overigens niets uit, want zij hadden het op hun beurt ook ontzettend naar hun zin.

Ik vroeg me ineens af hoe het zou zijn als de verschillende aanwezigen af en toe in huilen zouden uitbarsten. Maar dat kan niet; daar zijn regels tegen. Net zoals je eten in het openbaar doet en poepen en plassen in beslotenheid, lach je publiekelijk en huil je thuis. Het is ongepast om anderen lastig te vallen met je verdriet.

Hierdoor moest ik denken aan de vaak gehoorde klacht dat sociale media ons beeld van anderen vertekenen: op Facebook zien we alleen vrolijke foto's en zelfgeliciterende mededelingen. Maar waarin verschillen sociale media in dit opzicht eigenlijk van het leven zelf? Daar laten we (buitenshuis in elk geval) toch ook alleen onze leukste kant zien? Als iemand vraagt hoe het met je gaat, is het niet de bedoeling dat je flink gaat uitweiden over de grauwe werkelijkheid.

Een voorbeeld. Ik was laatst op een feestje waar ik een bekende tegenkwam. Ik vroeg hoe het ging. „Supergoed echt!” riep hij opgetogen. Op de wedervraag antwoordde ik naar waarheid dat het met mij „behoorlijk slecht” ging, waarop hij over mijn schouder nog een kennis zag die hij nodig even moest begroeten.

Nog een voorbeeld. Een vriendin van me was laatst op het Centraal Station zo hard aan het huilen en schreeuwen dat een langslappende politieagent haar meenam naar het bureau om even bij te komen. Op zich natuurlijk aardig, maar ook tekenend. Een juichende of uitbundig lachende persoon vinden we gezellig. Maar wanneer iemand huilt en schreeuwt, zien we dat als afwijkend en potentieel gevaarlijk.

Geen wonder dat naar verluidt een miljoen Nederlanders antidepressiva gebruiken. Openbare vrolijkheid is de norm, dus wie zich slecht voelt, is abnormaal.

Vreemd eigenlijk: als het om kunst gaat, houden we van ellende. Boeken, films en muziek zijn saai en leugenachtig als ze niet de donkere kanten van het leven tonen. Maar in zo'n geval kun je je beperken tot deze uitspraak van Gerard Reve: „Het gaat slecht, verder gaat het goed.”

Kunnen we dat niet veranderen? Kunnen we niet voortaan, als we op het werk of een verjaardag een huilbuï voelen opkomen, het onheil verwelkomen in plaats van op de wc te schuilen tot het over is? En als iemand vraagt hoe het gaat, eerlijk antwoord geven? Natuurlijk, niet elke gesprekspartner is blij met een verhandeling over ellende. Maar in zo'n geval kun je je beperken tot deze uitspraak van Gerard Reve: „Het gaat slecht, verder gaat het goed.”

Fietsplantje is oplossing voor rijwieloverlast

vier jaar meebeslissen. Kijk naar een restaurant. Daar kun je iets op de menukaart aanwijzen en voilà, je krijgt het even later geserveerd. Er bestaat een duidelijke relatie tussen wat je bestelt en wat je krijgt. Mensen zijn dan sneller tevreden en betalen graag, al was het maar omdat ze zelf het gerecht hadden uitgekozen. Als we nu tegelijk met onze belastingangifte mogen aangeven waarvoor het belastinggeld wordt ingezet, dan herstel je die relatie. Dat werkt heel eenvoudig; na de aangifte vind je aan waar jouw belastinggeld naartoe gaat, bijvoorbeeld naar scholen, naar wegen of misschien naar defensie. Vervolgens stroomt het geld naar het daarvoor bestemde potje. Het zal nooit om het gehele bedrag gaan, altijd om een deel, zeg 30 procent. Anders komen minder populaire, niet-temin noodzakelijke bestedingen in het geding. Maar je weet tenminste waaraan je hebt bijgedragen.”

Seniorenorp tegen leegloop van het platteland Steeds meer mensen verhuizen van het platteland naar de stad. Met name in Groningen, Zeeland en Lim-

DE MANIER WAAROP WE LEVEN EN WONEN, MOET VOLLEDIG OP DE SCHOP

burg trekken jongeren met een goede opleiding weg. Je kunt er moeïlijk werk vinden en er zijn weinig voorzieningen.

Tjepkema meent dat een omgekeerde trek richting het platteland ook mogelijk is. Samen met journalist Jeroen Junte wil hij daartoe de mogelijkheden onderzoeken. De lege dorpen zouden namelijk uitstekend te gebruiken zijn voor opvang van onze grootste bevolkingsgroep, de vergrijzende babyboomers. „Een dorp is kleinschalig, het is er groen, rustig en er is veel sociale interactie, kortom: het ideale bejaardentehuis. Enige aanpassing is wel vereist. Dremfels en obstakels weghalen, woningen geschikt maken voor senioren. Ook voorzieningen zoals dokters en wijkverpleging zullen goede faciliteiten moeten krijgen. Dit zal werkgelegenheid opleveren. Om de zorgkosten laag te houden, is er ook een rol voor gevangissen weggelegd. Hoe mooi zou het zijn als gevangenen ten dienste van ouderen staan? Denk aan stomerijen, kleding herstellen of de bereiden van voedsel. En wie goed gedrag vertoont, mag op gezette tijden in het dorp werken.”

Label tegen slechte arbeidsomstandigheden

Toen in 2013 het dak van de Rana Plaza fabriek in Bangladesh instortte waardoor meer dan duizend mensen om het leven kwamen, was de verontwaardiging groot. Grote kledingmerken als H&M en Zara moesten het ontgelden. Zij lieten er immers spotgoedkope kleding fabriceren onder zeer onveilige arbeidsomstandigheden. Toch zijn we van deze merken niet minder kleding gaan kopen. De prijs wint het uiteindelijk dus toch van ons geweten. Valt daar iets aan te doen?

Tjepkema: „Er is nauwelijks meer een band tussen de makers en de kopers. We zien alleen het goedkope jurkje in de winkel hangen. Ergens weten we wel dat het voor die prijs onder barre omstandigheden gemaakt moet zijn. Alleen dat weerhouden ons niet. Daarom zou je aan het prijskaartje een foto moeten hangen van de persoon die eraan gewerkt heeft. De koper ziet het 11-jarige meisje het kledingstuk voor jou in elkaar heeft genaaid. Of we regelen een verplichte videolink tussen de fabriek en de winkel. Dan kun je met je

eigen ogen zien hoe jouw nieuwe broek tot stand is gekomen. Waarom krijgen we bij sigaretten wel de meest gruwelijke waarschuwingen en bij kleding niet?”

Plantje tegen fietsklontering

The New York Times wijdde vorig jaar een uitgebreid artikel aan fietsenoverlast in de Amsterdamse binnenstad. Online reageerden New Yorkers overwegend met verbazing: 'Te veel fietsen? Wat een luxeprobleem!' Toch veroorzaakt fietsklontering, zoals Tjepkema het noemt, steeds meer ergernis in de Nederlandse binnensteden.

Hij bedacht hiervoor een groene oplossing. Elke fietser is verplicht een plantenbakje aan zijn fiets te hangen. Een fiets die te lang onbeheerd op een plek staat, zal zich na verloop van tijd verraden door het onverzorgde plantje. Het is verdord omdat het te weinig water kreeg of het is uitgegroeit tot een struikgewas. In beide gevallen is het een signaal voor de gemeente om de fiets te verwijderen. In de tussentijd wordt de stad er alleen maar groener op.

i

Zoek mee, denk anders

Ons denken verschuift langzaam: **van rationeel, analytisch naar 'conceptueel'**: door andere delen van onze hersenen te activeren, kunnen we creatievere oplossingen aandragen voor de ingewikkelde problemen. Conceptdenken betekent: niet via de gebaande paden denken.

Monique Juffermans van conceptbureau Dutchlabel heeft een aantal Nederlandse conceptdenkers verzameld rondom **een nieuw forum, 'Het ei van Columbus'**. Samen met de deelnemers, onder wie de lezer van *nrc.next*, gaat ze wereldproblemen te lijf. Werk in uitvoering: zoek mee naar de eieren van Columbus en **leer denken op andere manieren**.

ILLUSTRATIE ROEL VENDERBOSCH

ik@nrc.nl //

Van: **Ron Scholte**

Onderwerp: **Faunabeheer**

„Wat is wijsheid?“, zegt hij meewarig bij de eenenvijver. „Moeten we die hitsige donders kortwieken? Het is te gruwelijk voor woorden. In sommige delen van het land krijgen ze hormooninjectionen om hun overmatige potentie te temperen.“ De ogen van de oudere man tranen. „Elke lente is het weer raak. Die viespeuken belagen de vrouwtjes op een ruwe manier. Er zijn er die verdrinken als ze gepakt worden. Weerzinwekkende geslachtsdrift. Ze vermorzen zelfs de kleintjes om de wijfjes weer toegankelijk te maken. Donald Duck is een onverbeterlijke geile donder.“ Hij kijkt met nauwelijks verholten walging naar de zak verkruiemd spelbrood in mijn dochters hand. „Dee het niet“, zegt hij. „De woorden halen er alleen maar nog meer kracht uit.“